

РОЗДІЛ 1

Риліян. Двічі померлий

У моїй голові хтось є, та це не я.

Це голос?

Голоси — вони кричать і вмирають.

Битва — вона стукоче й шаленіє, реве й термосить мій серцевир, аж тут розуміння, що це не ява, пронизує, і з болем подиху життя повертається в тіло. Розплющую очі.

Де я?

Навколо галявина, вкрита товстим шаром снігу, що падає з важкого молочного неба із майже колисковою повільністю. Скліплюю сніг з повік, та рух такий важкий, мовби на все тіло щось тисне. Здається, якась вага впала на кожен сантиметр цієї місцини і вже майже перемогла — тут і там лежать тіла, розпластані чи скручені в клубок, посинілі, мов частина антуражу, чи вкриті присохлою кров'ю, та всі однаково мертві.

— А... агов! — виштовхую тепло з горла, та у відповідь чути лише завивання вітру.

Ця вага, що насичує простір і тисне, — холод. Він сковує кожную кістку, груди й живіт, у ньому є щось п'янке, від чого хочеться заплющити очі та віддатися йому. Але ні, я не мертвий. НЕ МЕРТВИЙ! Раптове усвідомлення скручує шлунок,

вимагає втекти подалі від цвинтаря навколо, та сил вистачає лише встати й вхопитись за дерево, і кінцівки мало не підгинаються. Нога болить, але крові немає. Праве око не розплющується, а з зовнішнього боку лівої руки видно довгий поріз.

Що трапилось?

Чи то від холоду, чи то від бійні, яка відбулася тут, думки переплутані. Я ганяюся за спогадами про те, що трапилось, та серцевир не відповідає.

— Таке вже було, — шепочу. — Коли мене ткали.

Що я робив тоді? Починав з малого, пригадував себе.

Мене звати Риліян. Я народився двадцять три роки тому в Руні. Пригадую величезні загони тварин навколо племені й ткацтво, що росло в мені й просилося на волю, коли прийшла Катакла і я став Риліяном-рабом.

Катакла... ось воно! Була Свята війна й битва під самими ворітьми племені, коли нас обступили тридакнійські й цембенгійські загони. Пригадую, що повинен був битись... а що тоді?

Шкутильгаю між тілами, шукаю знайомі обличчя. Тут вояничі із сокирами в захололих руках, ткачі із застиглим на лиці виразом жаху — більшість із них я не знаю. Аж тут погляд зупиняється на велеті із заплутаною чорною бородою і таткими ж чорними кущистими бровами. Мій мучитель.

— Турхо! — термощу раба. Його очі заплющені, і є надія, що він живий, та ні, мої рухи не повертають його з краю холоду.

— Хто... хто-небудь... — жіночий голос, не надто гучніший за подих, лунає десь поруч.

— Де ти? — бреду в бік звуку.

Жінка, якщо судити з одягу, також рабиня. Зачувши її уривчасте дихання, забуваю про біль і припадаю коло неї.

— Катакли більше нема. Вони всі пішли. Я не чую їх...

Не знаю, скільки років цій жінці. Під шаром бруду й крові їй може бути двадцять, а може — й сорок. Очевидно лише те, що з її грудей стирчить стріла. Біля губ булькає кров. Пробита легеня.

Прокляття! Їй не допомогти.

— Хто пішов? — роззираюсь.

— Племянні! — майже пищить жінка, і від зусилля її повіки стуляються. — Їх нема, я вільна, чуєш? Вільна...

Я й не подумав про це. Подумки тягнуся до серцевиру, і, о Машино, він цільний і непорушний, нема жодного чужого голосу всередині. Вперше за роки рабства мій серцевир належить лише мені.

На мить забуваю про жінку. Пробуджую його та огортаю ліс навколо, байдуже, чи зачеє це хижак, чи помітять залишки армій Цембенги й Тридакни. Відчуття життя довкруг: ведмідь у сплячці — на схід, кролик — на північ, осиний рій — на дереві над головою жінки. Важке, майже болісне відчуття після стількох років утримання.

Жінка кашляє. Її смерть уже близько.

— Вільна, як і твій серцевир. Спочивай з миром. — Беру руку жінки у свою. У Катаклі рабів було втричі більше за звичайних жителів, а для Святої війни пригнали й загони рабів із сателітів. Мені не дізнатися, звідки вона була й ким народилась.

— Тікай, поки можеш. Рятуйся! — видихає вона, а за мить її очі стають кольору зими.

— Тікати? Куди?

Вітер стихає, далеко в небі чути гуркіт. Сніг стишується, зимобуря близько. Обхоплюю себе руками, тупаючи навмання вглиб лісу. Смерть від зимобури — не найкраща перспектива, тож краще пошукати сховок.

Спогади повертаються могутньою хвилею. Пригадую, як у битві за Катаклу зіткнулися три армії, а тоді хтось закричав, що прийшла Гемма, і Катакла загорілась. Я бачив це здаля, стоячи в авангарді, в перших рядах із рештою рабів, і навколо плакали ті, кого ткали катаклійські ткачі, примушуючи йти в бій. Благання не допомагали, нас гнали вперед, як худобу. Я пригадую рев — землі, інших рабів, а може, й мій. Я мчав на тридакнійців із кривим мечем, погано збалансованим, тупуватим. У вухах стукотіло: захищати Катаклу. Захищати, захищати, захищати... Наказ керував, як змахне правиця зі зброєю, куди ступить нога: зону волі сплели повністю і надійно. Катаклійці любили таке. Лишали зону сприйняття рабам, аби ті розуміли, як їх використовують і хто з владою, а хто під нею.

Аби ми пам'ятали все, що настає після такого ткацтва.

Тридакнійців було втричі більше. Проти рабів Катакли в перших рядах стояли Шаленці — я чув про них навіть у такому південному племені, як Руна. Всуціль вкриті шматками переплавленого металу, з широко розплющеними очима від трав, які робили їх безстрашними, і повним поясом зброї. Від тридакнійських стріл упав раб праворуч від мене, тоді позаду залунали крики й стогони, і я вже очікував на зіткнення тіла з металом, аж тут щось змінилося. Влада над серцевиром здригнулася; нитки, якими Катакла утримувала мене, раптом тріснули, і серцевиром пронеслося: «ТІКАЙ!»

Те слово було ніби вогонь — обпекло і запалило. І я побіг.

Я біг так швидко, як тільки міг, перестрибував через тіла й дивом ухилявся від замахів. Знав, що повинен вижити будь-якою ціною: голос, який наказував, пульсував у нутрі, шмагав і не давав опиратись. Загони Катакли лишилися позаду; я не мав гадки, де Гемма чи решта ворогів, а тоді раптом спис промайнув за кілька сантиметрів від голови. Я ухилився від нього

й масивної жінки з хутром на плечах, що бігла слідом, пере-
чепився за щось і впав, знепритомнівши від удару.

І чомусь прокинувся один-однісінький посеред зими й мерт-
вих. Куди йти? Температура повітря точно зимова. Треба
знайти прихисток і їжу. Що з Катаклою, вона таки згоріла?

Той голос, що вивів з битви... Мій серцевир відмовляється
його відпускати, спраглий ткацтва й людського контакту,
і розкладає його на шматочки, аналізуючи, як я давно не мав
права. Сильний серцевир, упевнений до пихатості, імпуль-
сивний — і це не вперше він мене торкався. Нитка за ниткою
я розплутую нутро, що так довго кожен випадковий пере-
хожий міг заплутати, і розумію: він усюди, він пронизує
мене, як друге «я», нашіптує накази й підштовхує до дій.

Одного разу він пірнув у зону емоцій і забрав страх. То був
день, коли я спротивився робітничому, що відмовлявся да-
вати рабам інструменти для обробки землі. Весь наступний
день я викашлював кров, радий, що опирався; а виявляється,
хтось інший зробив цей поштовх.

Іншого разу голос прийшов, коли довгі жнива виснажи-
ли та розбили, і заговорив про мою внутрішню силу витри-
мати, що б не принесла доля. «Бо ти міцніший за слабкість,
я вірю в це». Але ні, я не був міцніший — голос змусив мене
таким стати.

Може, хтось живе лише раз, але раби вмирають кілька
разів. Я помирав щонайменше двічі. Вперше — коли з юного
хлопчика став рабом; вдруге — під час битви за Катаклу. Весь
минулий рік я відчував, що змінююся, що з руїни раба про-
ростає щось краще, сильніше, і це давало сили щодня йти
вперед. Казати собі, що крок за кроком я набираюся сили
віддячити світу за все, що той мені приніс, що я доріс до опо-
ру, до витримки, до волі. От тільки то був не я, і всі надії

лускають, мов перестиглі фрукти, якими нас годували влітку. То був хтось інший, хто забавлявся, виліплював іншого мене. Хто був настільки жорстоким, аби забрати останнє, що є в раба, — власне «я»?

Я закидаю голову в небо й кричу. Горлянку роздирають відчай і біль: я ніколи не був таким злим на Катаклу, як зараз.

Спогади піддаються поволі, майже протидіючи, тож я продовжую вислуховувати голос, аж доки серцевир не впізнає його. Гемміні сльози, я знаю цю людину — часто бачив її в Катаклі, вона спостерігала за мною, помічала в натовпі, але ніколи не змушувала щось робити. У неї довге волосся тієї, що має час та бажання доглядати його, завжди задумані очі і всі можливості на світі, як і повинно бути в золотих близнят Катакли.

— Александра Торіаті! — вищіджую її ім'я, як найпекучішу отруту.

За більш ніж десять років рабства мною керували катаклійці, що не бачили в рабах людей, і змушували виконувати фізичну роботу, доки я не падав. Були садисти, що ткали лише зону волі, аби я пригадував, як вони сміялись, коли «випадково» штурхали в ребра, та ніхто не заходив так далеко — не забирав відчуття себе самого.

Кажуть, імена мають владу. Назвати того, кого боїшся, долає страх чи сором'язливість. Вигукування імені Алекс змінює мій серцевир: від люті у венах серцевир вибухає, мов бульбашка, на весь світ, сягає так далеко, як тільки може, біжить із вовками й мовби викрикує: «Александра! Александра!» А коли повертається, у повітрі чути запах: хвоя, солоня вода й іще щось невловиме. Не знаю, як це можливо, але я певен: то запах двічі кровної Торіаті. Втягую його ніздрями й повертаю на схід, де його більшає.

— Вибач, смерте, повернешся іншим разом, — у зимовій тиші відважую обіцянку.

Бо якщо в Руні народився Риліян-ткач, а в Катаклі — Риліян-раб, то нині з'явився хтось новий, хтось третій. Якщо першому була важлива воля, а другому — послух, то цей третій знає одне-єдине й відчуває шлях до нього з глибин серцевиру.

Я знайду Александру Торіаті й помщуся за те, що вона робила зі мною.